

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

theguardian

رد در خواست‌های آمریکا و انگلیس از سوی ایران

ایران در خواست‌های آمریکا و انگلیس برای پایان دادن به حمایت خود از نظامیان یمنی و اقدامات‌شان در دریای سرخ را رد و اعلام کرده، این اتهامات مداخلات بی‌اساسی هستند. این در حالی است که نیروی دریایی ایران یک ناوشکن را به دریای سرخ اعزام کرده است. ناوشکن البرز به‌عنوان شناور ناوگروه ۹۴ نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران روز دوشنبه با عبور از تنگه باب‌المندب وارد دریای سرخ شد. همچنین علی‌اکبر احمدیان، دبیر شورایعالی امنیت ملی ایران در دیدار با محمد عبدالسلام، سخنگوی حوثی‌ها، از «اقدامات شجاعانه» مبارزان انصارالله علیه «تجاوزات صهیونیستی» تمجید کرد. تنش‌ها بین ایالات متحده و نیروهای یمنی مورد حمایت ایران که مشتاقانه از مبارزات حماس در غزه حمایت می‌کنند، بالا گرفته است. این تنش‌ها در روز یکشنبه زمانی که ارتش آمریکا اعلام کرد هلیکوپترهایش سه کشتی حوثی‌ها را در درگیری وسط دریای سرخ، یکی از مهمترین آبراه تجاری جهان غرق کرده و ۱۰ نیروی حوثی نیز کشته شده‌اند، به اوج خود رسید. کشتی‌های نیروهای یمنی به یک کشتی تجاری متعلق به شرکت کشتیرانی مرسک حمله کرده بودند

و همین حملات باعث شده است برخی از شرکت‌های کشتیرانی مسیر دریای سرخ را به کلی ترک کنند. بریتانیا و ایالات متحده، احتمالاً در کنار یک کشور اروپایی دیگر، در حال بررسی صدور یک هشدار رسمی به حوثی‌ها هستند مبنی بر اینکه اگر یمنی‌ها از حملات خودبه‌کشتی‌های تجاری مرتبط با اسرائیل دست برندارند، به تأسیسات نظامی در یمن در امتداد ساحل دریای سرخ حمله خواهند کرد. حوثی‌ها گفته‌اند حملاتی که بیش از سه هفته است دریای سرخ را مختل کرده است، تا زمانی که اسرائیل اجازه ارسال کامل کمک‌های بشردوستانه به غزه را بدهد، ادامه خواهند داشت. عبدالملک الحوثی، رهبر نیروهای حوثی یمن، پیش از این هشدار داده بود، در صورت هرگونه حمله واشنگتن علیه یمن، نیروهایش ناوهای آمریکایی را در دریای سرخ، تنگه باب‌المندب و خلیج عدن هدف قرار خواهند داد. دیوید کامرون، وزیر امور خارجه بریتانیا، روز یکشنبه، ساعاتی قبل از نشست سطح بالایی ایرانی‌ها و حوثی‌ها، با همتای ایرانی خود، حسین امیرعبداللّه‌ای تماس گرفت و به او هشدار داد که بریتانیا تا حدی تهران را مسئول این حملات می‌داند. ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران گفت، دلیلی برای متهم کردن ایران وجود ندارد، اما افزود، تهران کاملاً پشت «جنبش‌های مقاومت فلسطین» ایستاده است. وی با انتقاد از مداخله کامرون گفت: ایران با افتخار اعلام می‌کند که از جنبش‌های مقاومت فلسطین برای آزادی سرزمین‌شان حمایت می‌کند. اگرچه حوثی‌ها از سوی ایران حمایت می‌شوند، اما توانایی آنها برای مقابله با نیروی دریایی آمریکا محدود است. شبه‌نظامیان شمال یمن، بندر استراتژیک جدید و صنایع پایتخت را کنترل می‌کنند، اما دولت یمن تحت حمایت عربستان و سازمان ملل مستقر در جنوب با حملات به کشتی‌ها مخالف است. ایالات متحده ماه گذشته عملیات Prosperity Guardian را ذیل یک نیروی چندملیتی تحت رهبری ایالات متحده برای محافظت از خطوط دریایی راه‌اندازی کرد. اگرچه بسیاری از کشورهای غربی تعدادی نیرو به این ائتلاف اختصاص داده‌اند اما

تنها بریتانیا کشتی‌هایی را برای این منظور فراهم کرده است. نه عربستان سعودی و نه امارات متحده عربی اعلام نکرده‌اند که به ائتلاف ملحق می‌شوند، که این خود نشان‌دهنده خطرات داخلی ناشی از انجام هر کاری است که از اسرائیل حمایت کند. گرات شاپس، وزیر دفاع بریتانیا، روز دوشنبه در روزنامه دیلی تلگراف، تمایل بریتانیا به اقدام نظامی برای حفاظت از آزادی ناپویری را بیان کرد. او نوشت: «ما مایل به اقدام مستقیم هستیم و در انجام اقدامات بیشتر برای جلوگیری از تهدیدات آزادی کشتیرانی در دریای سرخ تردید نخواهیم کرد.» او افزود، حوثی‌ها «نابید دچار سوءتفاهم شوند. ما متعهد هستیم که بازیگران بدخواه را در قبال تصرف‌ها و حملات غیرقانونی مسئول بدانیم». مشخص نیست که آیا دولت بریتانیا نیازی سیاسی برای جلب موافقت پارلمان برای حملات هوایی علیه حوثی‌ها احساس می‌کند یا خیر.

دیپلماسی

DIPLOMACY

دیپلماسی خلاق

روسیه چگونه منافع خود را در خاورمیانه و غرب آسیا پیگیری می‌کند؟

حل مناقشه مالکیت جزایر سه‌گانه» تاکید کرد؛ مسئله نوع و کیفیت همکاری‌های تهران و مسکو و این سوال که کرملین اساساً تا چه میزان به منافع ملی و تمامیت ارضی ایران متعهد است، بار دیگر در محافل سیاسی و رسانه‌ای کشور مطرح شد. البته این نخستین بار نیست که همراهی روسیه با موضع غیردوستانه دولت‌های عربی درباره جزایر سه‌گانه ایرانی خبرساز می‌شود. پیش از این، در تیرماه ۱۴۰۲ روسیه در بیانیه مشترکی با وزرای امور خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس از ادعای امارات متحده عربی حمایت کرده بود. در جریان همین نشست در تیرماه نیز وزرای خارجه شورای همکاری خلیج‌فارس «برنامه اقدام مشترک ۵ساله با روسیه» را به تصویب رساندند. سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه پس از این نشست گفت: «روسیه و شورای همکاری کشورهای عرب خلیج‌فارس فرصت توسعه همکاری استراتژیک را دارند و حجم تجارت میان روسیه و کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس در حال افزایش است». وزیر خارجه روسیه یادآور شد، روند مثبت تجارت میان روسیه و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس بدرغم شرایط سخت ژئوپلیتیکی محقق شده است.

شورای آتلانتیک در مقاله‌ای با عنوان «آیا واقعاً روسیه در مقابل ایران در کنار امارات است؟» می‌نویسد: «چرا مسکو این کار را می‌کند؟ یک احتمال این است که روسیه، که تحت تحریم‌های بین‌المللی تنبیهی قرار دارد، امیدوار است صادرات و سرمایه‌گذاری‌های خود را از امارات و سایر کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس افزایش دهد، چیزی که ایران به دلیل مشکلات اقتصادی‌اش که با تحریم‌های غرب تشدید شده، نمی‌تواند ارائه دهد. تجارت روسیه و امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۲ با ۶۸ درصد افزایش به ۹ میلیارد دلار رسید که عمدتاً از صادرات روسیه به امارات (۵/۸ میلیارد دلار) تشکیل شده است. همراهی مسکو با شورای همکاری خلیج‌فارس در این موضوع نیز ممکن است مبتنی بر محاسبات سرد روسیه باشد: در حالی که امارات و سایر کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس می‌توانند با غرب یا روسیه همکاری کنند، لازم نیست از چشم‌انداز افزایش همکاری ایران و غرب هراس داشته باشند. این به روسیه اجازه می‌دهد تا ترجیحات ایران را نادیده بگیرد، حتی اگر روسیه به کمک‌های نظامی ایران وابسته شده باشد». این مقاله البته می‌افزاید: «مسکو و تهران کاملاً آگاه هستند، ایران وارد مذاکره با امارات نخواهد شد، چه رسد به اینکه به دیوان بین‌المللی دادگستری اجازه دهد تا در مورد اختلاف آنها داوری کند. بیانیه مشترک روسیه و شورای همکاری خلیج‌فارس هیچ تغییری در این واقعیت ایجاد نمی‌کند که ایران همچنان کنترل این جزایر سه‌گانه را در دست دارد و احتمالاً همینطور باقی خواهد ماند».

پیش از دومین مورد از حمایت روسیه از موضع کشورهای عربی در خصوص جزایر سه‌گانه بود که ابراهیم رئیسی پس از بازگشت همتای روس خود از سفر به ابوظبی و ریاض، عازم مسکو شده بود. رئیس‌جمهور ایران در مسکو درباره کریدور بین‌المللی حمل و نقل

است. مردم می‌توانند در مورد دلایل جنگ در اوکراین یا عملیات اسرائیل در غزه بحث کنند اما برای بسیاری نتیجه‌گیری واضح است؛ ایالات متحده زمانی که روسیه غیرنظامیان را در اوکراین کشت، از روسیه انتقاد می‌کرد و اکنون وقتی متحد خود، همین کار را در غزه انجام می‌دهد، سکوت می‌کند.

روسیه امروز نوعی «دیپلماسی خلاق» را اعمال کرده و با عجله برای پر کردن فضاهای باقی‌مانده توسط آمریکا، وارد عمل می‌شود؛ رهبری کشورهای خواهان آتش‌بس در غزه در شورای امنیت سازمان ملل متحد، میزبانی از هیئت‌حماس و سفر ولادیمیر پوتین به امارات متحده عربی و عربستان از مصادیق دیپلماسی مورد نظر روسیه است.

روسیه و ایران

جنگ در اوکراین اساساً روابط روسیه و ایران را تغییر داده است. همکاری دو کشور به سطوح بی‌سابقه‌ای رسیده است که در استفاده روسیه از پهپادهای ایرانی در اوکراین مشهود است، هر چند که چند هفته قبل از آغاز جنگ، رؤسای‌جمهور ایران و روسیه درباره نهایی کردن توافقنامه همکاری ۲۰ساله برای گسترش روابط در همه موضوعات گفت‌وگو کردند. پس از آغاز حمله نظامی روسیه به اوکراین و همچنین آغاز فشارهای سیاسی و اقتصادی غرب بر مسکو، دو کشور تلاش‌های خود را برای مقاومت مشترک در برابر تحریم‌های غرب و انزوا سیاسی افزایش دادند.

در همین چارچوب نیز ولادیمیر پوتین که پس از تهاجم نظامی به اوکراین، از روسیه خارج نشده بود، تیرماه ۱۴۰۱ عازم ایران شد و با آیت‌الله خامنه‌ای دیدار کرد. در این دیدار رهبر انقلاب خطاب به رئیس‌جمهور روسیه گفتند: «جنگ یک مقوله خشن و سخت است و جمهوری اسلامی از اینکه مردم عادی دچار آن شوند به‌هیچ وجه خرسند نمی‌شود اما در قضیه اوکراین چنانچه شما ابتکار عمل را به دست نمی‌گرفتید، طرف مقابل با ابتکار خود، موجب وقوع جنگ می‌شد».

بسیاری در غرب معتقدند، مشارکت تقویت‌شده ایران و روسیه، مسکو را قادر ساخته تا جنگ را طولانی کرده و ویرانی در اوکراین را افزایش دهد یا همکاری و همسویی دو کشور توازن قوا در خاورمیانه را تغییر داده است. در ایران نیز بسیاری معتقدند، کرملین به‌عنوان سنگری در برابر انزوا سیاسی و اقتصادی ایران عمل کرده است، درحالی‌که این واقعیت قابل‌کتمان نیست که ایران یک وزنه تعادل موقت یا یک ابزار چانه‌زنی است. براساس این روایت، میزان گسترش یا انقباض همکاری‌های روسیه و ایران به این بستگی دارد که روابط آمریکا و روسیه در آن زمان دوستانه یا خصمانه باشد.

در همین حال نیز شاهد هستیم که روابط ایران و روسیه همچنین ارتباط مستقیمی با روابط این کشور با کشورهای عربی پیدا کرده است و در همین راستا نیز پس از آنکه در جریان مجمع همکاری کشورهای عربی و روسیه، به‌منظور گسترش همکاری‌های فی‌مابین در مراکش، بیانیه‌ای مشترک میان مسکو و کشورهای عربی بر «استفاده از راه‌حل‌ها و ابتکارات صلح‌آمیز برای

فاطمه کلانتری

خبرنگار گروه دیپلماسی

ولادیمیر پوتین که در دسامبر ۲۰۱۷، طی بازدید از پایگاه هوایی حمیمیم سوریه، پیروزی کارزار نظامی علیه داعش و معارضان دولت بشار اسد را که اولین عملیات برون‌مرزی این کشور در مقیاس وسیع پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی محسوب می‌شد، اعلام کرده و بازگشت موفقیت‌آمیز مسکو به صحنه خاورمیانه را جشن گرفته بود، در صبح ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ چنان در دام پهن‌شده از سوی ایالات متحده گرفتار شد که به ناچار، تمام توان سیاسی و نظامی کرملین را متوجه اوکراین و حفظ کشور از انزوا کامل کرد و برای نقش آفرینی در خاورمیانه دچار محدودیت شد.

واقعه ۷ اکتبر ۲۰۲۳ اما ۲۰ ماه پس از آغاز جنگ در مرزهای غربی روسیه، با جلب توجه و تمرکز غرب به جنگ شکل‌گرفته در فلسطین اشغالی، گویی که جان جدیدی به کالبد یخ‌زده کرملین دمیده باشد، موجب شد تا با کاهش فشار از سوی جبهه جنگ، رئیس‌جمهور روسیه بار دیگر فضا را برای حضور در معادلات خاورمیانه مهیا ببیند. در سایه قرار گرفتن جنگ در اوکراین در آستانه دومین سال تا جایی پیش رفته است که ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین نیز با صراحت تمام از عقب‌نشینی از میدان جنگ در صورت عدم دریافت کمک‌ها از غرب سخن می‌گوید. رئیس‌جمهور اوکراین با اشاره به اینکه روند تحویل سلاح کاهش یافته، عنوان کرد، تمرکز کشورهای غربی به دلیل وضعیت خاورمیانه در حال تغییر است و بدون حمایت آنان این عقب‌نشینی صورت خواهد گرفت. در همین حال جنگ غزه به فرصتی برای روسیه به منظور بازیابی جایگاه خود در میان جنوب جهانی و تغییر روابط این کشور با کشورهای خاورمیانه تبدیل شده است.

کرملین و حامیان رسانه‌ای آن در این مدت بارها نحوه واکنش ایالات متحده به حمله به اوکراین - با تهدید و تحریم علیه روسیه - و نحوه واکنش این کشور به حملات اسرائیل به غزه را مورد انتقاد قرار داده‌اند. نوع واکنش ایالات متحده و غرب به حمله اسرائیل به غزه کاملاً با این روایت مسکو که غرب در برخورد با تحولات، استاندارد دوگانه‌ای را اعمال می‌کند، منطبق است. سخنان سرگئی لاوروف مبنی بر اینکه «اهدافی که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل از جنگ غزه اعلام کرده، در خصوص از بین بردن حماس به‌عنوان یک گروه نظامی و اصولاً به‌عنوان یک سازمان، شبیه غیرنظامی کردن (باریکه غزه) است... این بسیار شبیه اهداف ما در اوکراین است» نیز تأییدی بر همین استاندارد دوگانه است.

عکس‌های ویرانه‌های غزه، گزارش‌های هزاران کودک کشته‌شده و خشم سازمان‌های بشردوستانه تأثیر عمیقی بر مردم کشورهای در حال توسعه گذاشته